

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı

**EL SİSTEMA MODELİ'NDE ORKESTRA ŞEFLİĞİ KAVRAMI VE ESKİŞEHİR
TEPEBAŞI BELEDİYESİ ÇOCUK SENFONİ ORKESTRASI'NDA UYGULANIŞI**

Ramazan ALBAYRAK

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2020

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı

EL SİSTEMA MODELİ'NDE ORKESTRA ŞEFLİĞİ KAVRAMI VE ESKİŞEHİR
TEPEBAŞI BELEDİYESİ ÇOCUK SENFONİ ORKESTRASI'NDA UYGULANIŞI

Ramazan ALBAYRAK

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2020

EL SİSTEMA MODELİ'NDE ORKESTRA ŞEFLİĞİ KAVRAMI VE ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ ÇOCUK SENFONİ ORKESTRASI'NDA UYGULANIŞI

Danışman: Prof. Rengim GÖKMEN

Yazar: Ramazan ALBAYRAK

ÖZ

Bu tez çalışmasında 1975 yılında Venezuela'da ortaya çıkan bir müzik eğitimi modeli olan El Sistema Eğitim Modeli ve bu eğitim modelindeki "Orkestra Şefliği" kavramı detaylı olarak ele alınmaktadır. El Sistema eğitim modeli ile eğitimlerine devam edilen orkestralarda görev yapan şeflerin görevleri ve yetkileri ile birlikte uygulanişı anlatılmaktadır.

Orkestra şefliği kavramı, El Sistema orkestralarında müzikal olarak benzerlik göstermekte fakat işleyiş, eğitim süreçleri ve ele alınan konular ile farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar El Sistema orkestralarında sadece eğitim ve konser provalarında değil aynı zamanda orkestraların teknik konularda da idaresinin orkestra şefinde olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: El Sistema, orkestra, şeflik, müzik, eğitim.

**CONCEPT OF CONDUCTING IN EL SISTEMA MODEL AND
IMPLEMENTATION IN ESKISEHIR TEPEBASI MUNICIPALITY
CHILDREN’S SYMPHONY ORCHESTRAS**

Supervisor: Prof. Rengim GÖKMEN

Author: Ramazan ALBAYRAK

ABSTRACT

This study is a thesis on the “El Sistema Education Model”, which is a music education that ensued in Venezuela in 1975, and the details of orchestra conducting education in the model. The duties, Powers and practice of the conductors in the orchestras continuing their education with the El Sistema Model are explained.

The concept of orchestra conducting is musically similar in El Sistema orchestras, but as it differs with education processes and the topics covered in El Sistema orchestras, not only education and concert rehearsals, but also the conducting of the orchestras in technical matters is also conducted by the orchestra conductor. With this situation, El Sistema orchestras differ from other orchestras.

Keywords: El Sistema, orchestra, conductor, music, education.

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışması için konu belirlemede bana yardımcı olan, Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı döneminden itibaren her türlü konuda yardımını gördüğüm, orkestra şefliği mesleğini özendirip ve beni cesaretlendiren ilk danışmanım Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı Öğretim Üyesi **Prof. Burak TÜZÜN**'e, orkestra şefliğini yaptığım Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nın en büyük destekçilerinden olan, tezin devam sürecinde de desteklerini esirgemeyen ve Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı yüksek lisans orkestra şefliği sınıfına kabul eden **Prof. Rengim GÖKMEN**'e, tez aşamasında telefon ve yazışmalar aracılığı ile konunun şekillenmesinde katkısı olan Orkestra Şefleri **Ron Davis ALVAREZ**, **Jose Salazar MARİN**, Barış İçin Müzik Vakfı'ndan **Yeliz Baki**'ye ve Tepebaşı Belediyesi Kültür Sosyal İşler Müdürü **Serkan ŞENGÜL**'e, teknik konularda yardımcı ve yönlendirmeleri için **Araş. Gör. Mehmet Korhan ILGAR**'a, bana olan inancı ve bu süreçteki desteği için Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Başkanı **Dt. Ahmet ATAÇ**'a, bütün eğitim hayatım boyunca destekçilerim olan aileme ve son olarak gerçekten istenildiğinde başarılacak hiçbir şeyin olmadığını kanıtlayan Tepebaşı Belediyesi İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası üyeleri ve mesai arkadaşlarıma gönülden teşekkürlerimi iletiyorum. Saygılarımla.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZ	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	iv
TABLolar DİZİNİ	vi
GÖRSELLER DİZİNİ.....	vii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM :VENEZUELA'DA BİR OLUŞUM: EL SİSTEMA.....	4
1.1 El Sistema Kurucusu Jose Antonio Abreu	6
1.2 Gustavo Dudamel.....	9
2. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE EL SİSTEMA EĞİTİMİ BAŞLANGICI.....	12
2.1 Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası.....	13
3. BÖLÜM: ORKESTRA ŞEFLİĞİ	19
4.BÖLÜM : EL SİSTEMA EĞİTİM MODELİ'NDE ORKESTRA ŞEFLİĞİ KAVRAMI	21
5. BÖLÜM: ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ ÇOCUK SENFONİ ORKESTRASI ŞEFİ VE GÖREVLERİ	23
5.1 Enstrüman Dersi ve İçerikleri.....	23
5.2 Orkestra Dersi ve İçerikleri.....	24
5.3 Orkestra Şefinin Görevleri.....	25
SONUÇ.....	32
KAYNAKLAR.....	33

EKLER.....	35
EK-1: Jose Salazar Marin Görüşmesi.....	35
EK-2: Serkan Şengül Muvafakatname.....	42
ETİK BEYAN.....	43
YÜKSEK LİSANS TEZİ ORJİNALLİK RAPORU.....	44
THESIS/ART WORK REPORT ORİGİNALİTY REPORT.....	45
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	46

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası Konser Listesi.....	17
---	----

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1: Fazıl Say Konser Programı.....	27
Görsel 2: Fazıl Say Ballad No2 Kumru Piyano İçin.....	28
Görsel 3: Fazıl Say Ballad No2 Kumru Orkestra Düzenlemesi	29
Görsel 4: Yeni Yıl Konser Programı.....	30

GİRİŞ

El Sistema (Sistem) 1975 yılında Venezuela Ulusal Gençlik ve Çocuk Orkestra ve Koroları Sistemi şeklinde kurulmuştur. Başlangıçta Venezuela'nın Karakas şehri ve bu bölgede müzik eğitimi almış öğrencilerin ve sanatçı adaylarının kendi enstrümanlarını icra etmeleri ve konserler düzenlemeleri amacı ile kurulmuş olsa da seneler içerisinde katılımcıların yeni başlayan üyeleri eğitmesi sonrasında yayılarak birçok orkestra ve koro gibi topluluklar kurulmuştur. Farklı ekonomik, etnik, sosyal ve kültürel değerlere sahip üyelerin kendilerine güven duymaları, toplum içerisinde birey olduklarının farkına varmaları ve kendilerini ifade etmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu sayede katılımcıları suçtan ve kötü alışkanlıklardan uzaklaştırıp sosyalleşme çatısı altında öğrenerek ve öğreterek yardımlaşma duygusu geliştirilmektedir.

Bu sistemde farklı gelir düzeylerindeki çocukların topluluk içerisinde eşit olduklarının vurgusu yapılarak birlikte müzik eğitimi alarak birlikte müzik yapmaları amaçlanır. "Her çocuk özel ve değerlidir" sloganı ile eğitimlere devam edilen orkestra ve korolarda kendilerine güvenen bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

El Sistema'nın kurucusu Jose Antonio Abreu'ya göre bu sistemin gelişmesinin ve yayılmasının en büyük etkenlerinden biri 'eğitmenleri eğitmek'ten geçmektedir. Topluluklardaki üyeler hem öğrenci hem eğitmen olarak eğitimlerine devam etmektedir. Farklı yaş gruplarından ve farklı seviyelerden oluşan koro ve orkestralarda esere ve enstrümanına daha hakim olan grup üyesi, diğer üyelere yardım ederek eğitim sürecine katkıda bulunur. Bu sayede hem asistan eğitmen modeli oluşmakta hem de gruplar içerisinde yardımlaşma duygusu oluşmaktadır.

Bu eğitim modelinde derslerin içerikleri ve uygulanacak metotlar eğitmenler tarafından oluşturulmaktadır. Konservatuvar ve müzik eğitimi verilen kurumlardaki senelik düzenlenen programlardan farklı bir işleyişle üyelerin seviyelerine ve ihtiyaçlarına göre programlar oluşturulup orkestra çalışmalarında çalınacak eserlerin öğrenimini kolaylaştıracak egzersizler ve etüdler seçilmektedir. Amaç olarak, bireysel bir enstrümancılığın yerine grup içerisinde dengeyi sağlayacak enstrümanlılar yetiştirilmektedir. Enstrüman eğitimlerinin yanı sıra üyeler solfej, teori ve piyano eğitimleri de almaktadır.

Bilinen orkestra şefliği eğitimlerinde ağırlıklı olarak programlar müzik ve müziğin oluşumunu kapsayan eğitimlerden oluşmaktadır. Fakat El Sistema eğitim modeli ile yetişmiş orkestra şefleri, müzik eğitimlerinin yanı sıra almış oldukları insan kaynakları, finansal eğitimler ve pedagoji eğitimleri ile hem orkestraların idari yöneticiliğini yapmakta hem de müzikal gelişimlerini yönetmektedirler.

ÇALIŞMANIN KAPSAMI VE NİTELİĞİ

Bu tez çalışmasında Venezuela’da başlayan El Sistema Eğitim Modeli’nin tarihsel gelişimi, bu sistem içerisinde verilen orkestra şefliği eğitimi ve bu eğitimle yetişmiş orkestra şefleri ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgiler ışığında “Şeflik Kavramı” incelenerek bir senteze ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu sentez doğrultusunda Türkiye’de aynı eğitim modeli ile eğitim veren Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası’nda uygulanışı içerik ve örnekler ile anlatılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın kapsamı El Sistema Venezuela’da uygulanan müzik eğitim sistemi, bu sistemdeki orkestra şefliği kavramı, bu model ile kurulan Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası’ndaki orkestra şefinin görevleri ve uygulanışını içermektedir.

PLAN VE YÖNTEMLER

Kaynak tarama, incelemeler yapma, kişiler ile yapılandırılmamış görüşme yapma yöntemlerinin kullanıldığı betimsel ve nitel olan bu çalışmada öncelikle El Sistema Eğitim Modeli’nin ilk kurulduğu dönemler, kurucu Antonio Abreu’nun hayatı ve bu model ile yetişmiş orkestra şefi Gustavo Dudamel’in hayatı araştırılmıştır El Sistemadaki Orkestra şefliği ile ilgili kavram tanımı yapılmak istenmiştir.

EVREN, ÖRNEKLEM VE SINIRLILIKLAR

Çalışmanın evreni, içerik ve uygulama yönleri ile El Sistema Eğitim Modeli ve bu modeldeki Orkestra Şefliği'dir. Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nda uygulananın örneklem olarak ele alınabileceği bu çalışmada, yapılan kaynak taramaları sonucu bu denli büyük evrene rağmen yurt içi ve yurt dışında az sayıda akademik çalışmaya rastlanması kaynak sıkıntısını göstermektedir.

PROBLEM

El Sistema Eğitim Modeli hızlı öğrenmeyi kapsayan, sonuç odaklı bir müzik eğitim sistemidir. Ayırt edici bir diğer özelliği ise belirli bir yetenek ölçütü olmadan tüm öğrencileri müzikal olarak eğitmek üzerine kurulu olmasıdır. Bu yönleriyle Türkiye'de benimsenen diğer müzik metotlarına kıyasla özellikle amatör müzisyenler yetiştirme konusunda daha etkili ve kapsayıcı olduğu söylenebilir.

El Sistema Eğitim Modeli'nde ve bu modeldeki orkestralarda orkestra şefliği en önemli unsurlardan biridir. Dünya'da ve Türkiye'de Orkestra Şefliği yaygın olarak profesyonel bir kariyer gerektirdiğinden çok sınırlı bir çevre tarafından ulaşılabilir bir alan olarak karşımıza çıkar. El Sistema Eğitim Modeli'nde ise orkestra şefliğini daha geniş kitlelere ulaştırmak mümkün ve gereklidir. El Sistema orkestralarındaki idarecilik ve yöneticilik görevleri orkestra şefinin sorumluluğundadır.

El Sistema Eğitim Modeli hakkında yapılmış bilimsel çalışmaların az olması bu alanda yapılan çalışmaların veri toplama sürecini olumsuz etkilemektedir.

1. BÖLÜM: VENEZUELA'DA BİR OLUŞUM: EL SİSTEMA

1970 yılının başlarında Venezuela'da baş gösteren ekonomik krizin yaratmış olduğu kaos ortamı ve müzik eğitimi alan sanatçı adaylarının kendi mesleklerini icra edememeleri ülkenin kültür-sanat yaşantısında derin sorunlar yaratmıştır. Kendisi de eğitimini ekonomi ve müzik üzerine tamamlayan Jose Antonio Abreu'nun bu sorunları çözmek üzere kurmuş olduğu, günümüzde halen Simon Bolivar Gençlik Orkestrası olarak bilinen orkestra ve bu orkestrada bulunan üyelerin yeni öğrenciler yetiştirmesi sistemi El Sistema olarak bilinmektedir. Abreu'nun, 1975 yılında Karakas'ta yaşayan ve müzik eğitimi alan öğrencilerden oluşturduğu orkestra ilk provalarına başlangıçta sadece 11 kişi ile başlamıştır ve 1 aylık kısa bir süre sonunda 75 kişiye ulaşmıştır. Bu kuruluş gelişmelerinden Abreu şu şekilde bahseder;

Medyada sık sık tekrarlanan 1975'te 11 gençle garajda efsanesi, El Sistema'nın ünlü kuruluş hikâyesi. Pek çok genç müzisyeni garajdaki provaya katılmaları için çağırmıştım. Ama yalnızca 11 kişi geldi. Cesaret kırıcı bir manzaraydı. Ama biliyordum ki gerçeğin ortaya çıkacağı bir andı bu; ya önemli bir şey olacaktı ya da her şey sona erecekti. Onlara bunun tarihsel bir an olabileceğini söyledim ve bu yolculukta yanımda olmalarını istedim. Ertesi gün 25 müzik öğrencisi geldi. Ondan sonraki günse bu sayı 46'ya çıktı. Karakas'ta orkestrası olmayan müzik okullarından da öğrenciler gelmeye başladı. Kimisi kendi müzik aletini alıp geldi, kimisi de ödünç aldıkları müzik aletleriyle geldiler. Bir ay içinde 75 genç müzisyenimiz olmuştu. (Tunstall 2014-77)

Kuruluşunun 4. ayında ilk konserini gerçekleştiren orkestra bu konserde Mozart'ın Sihirli Flüt uvertürünü, Çaykovski'nin Romeo ve Juliet'ini ve Bach ve Vivaldi'nin farklı eserlerini yorumladılar.(Tunstall 2014-78) Konser provalarında ve gerçekleşen konserlerde orkestrayı Abreu yönetmiş ve orkestraya katılacak kişileri, konserlerde çalınacak eserleri Abreu belirlemiştir.

Orkestranın kısa sürede edindiği başarılar, ulusal ve uluslararası festivallerde gösterilen performanslar orkestraya katılımı artırmış ve kısa süre içerisinde Karakas ve yakın bölgelerde yeni orkestraların kurulmasına sebep olmuştur. Dönemin Cumhurbaşkanı Carlos Andres Perez'in orkestraya destek vermesi, orkestranın finansal sorumluluğunu üstlenmesi üzerine Antonio Abreu orkestrayı sadece konser vermek için değil daha çok katılımcıya ulaştırması için bir eğitim merkezi haline getirmeye karar vermiştir.

1980'lerin başına gelindiğinde ise birkaç tanesi Karakas'ta olmak üzere Maracay, Barquisimeto, Merida, Trujillo gibi Venezuela'nın önde gelen endüstri şehirlerinde Nücleo*(çekirdek) adı verilen merkezler kurulmuş ve bu nücleolarda katılımcılar enstrüman, koro ve genel müzik eğitimi almaya başlamışlardır.

Abreu'ya göre orkestraya katılmak için katılımcının çok iyi bir enstrümancı ya da çok iyi bir müzisyen olmasına gerek yoktu. Orkestranın ilk üyelerinden David Ascanio

“Abreu insanları orkestraya kabul etmeden önce asla dinlemezdi. Çalmak isteyen buyursun, gelsin. Ne kadar bildiğinin bir önemi yok. Çünkü orkestraya katılmanın bir yönü de ötekilere öğretmek, ötekilerden öğrenmektir. La, Si, Do'dan başka hiçbir şey bilmiyorsan bile diğerlerine La'yı, Si'yi ve Do'yu öğretme gücün vardır. Sadece gücün değil, sorumluluğun da vardır. Bu kadarla da kalmazdı, sen kendin öğreterek öğrenecektin ve Re, Mi , Fa yolunda ilerleyecektin

diye bahsediyor.(Tunstall-2014-82)

Sistema'nın daha küçük yaş gruplarında eğitim verebilmesi için Karakas'ta kurulan Montalban Nücleo'sunda Susan Siman ve eşi Ruben Kova direktörlüğündeki 'Okul öncesi müzik eğitimi' programlarında Japon keman sanatçısı S.Suzuki ve Macar müzisyen Z. Kodaly'nin geliştirdiği metotlar üstünden yola çıkılarak yeni metotlar geliştirilmiştir. Hatta enstrüman çalmak için fiziksel gelişimi yetmeyen çocuklar için oyun hamurundan ve kağıttan yapılan enstrümanlarla eğitim vermeye başlanarak motor becerileri geliştirilmiş, bu yaş gruplarına enstrümana olan sevgi ve itina gösterme gibi kavramlar öğretilmiştir.

Kuruluşundan bugüne anlatılan felsefeyi benimseyen El Sistema Eğitim Modeli'nde eğitim sistemi esnek bir anlayış üzerine kurulmuştur. Bu anlayış toplulukların isteklerine ve içinde buldukları özelliklere göre değişim göstermekte ve yeni bir şekil alabilmektedir. Sosyal bir yardım programı olarak geliştirilen bu sisteme günümüzde kayıtlı Venezuela'nın alt ve orta sınıflarından toplam 1.000.000'dan fazla katılımcı bulunmaktadır. (1)

Orkestranın ilk kurucularından ve eğitim koordinatörlerinden Frank Di/ Polo'ya göre

Sistem en başından beri herkese müzik yapma imkanı tanımaktadır. Sistemin en başından beri değişmeyen mottosu 'Çalmak ve mücadele etmek'tir. Bu sayede insanın verebileceği en güzel şey olan çalışma hevesi ve müziği en üst düzey mükemmellik sayesinde çalma keyfi bu sistemi günümüze kadar taşımıştır.(Borzacchini,2011-88)

1.1 El Sistema Kurucusu Jose Antonio Abreu

Jose Antonio Abreu 7 Mayıs 1939 yılında Venezuela'nın Valera kentinde doğmuştur. Müziğe büyükbabası ile başlayan Abreu 9 yaşına geldiğinde Barquisimeto'da piyanist Dolarisa Jimenes de Medina ile piyano derslerine başlamıştır. (Borzacchini,2011:52-53) Abreu başlamış olduğu piyano derslerinden ve eğitmeninin her seviyedeki öğrenci için farklı bir eğitim yolu izlemesinden çok etkilenmiş ve "Öğretmenimin o güzel tekniğini hala çok iyi hatırlarım. Gamları sıra dışıydı ve piyanonun tuşlarına dokunuşu yok mu? Mükemmeldi. Ayrıca her öğrenciye ayak uydurup farklı bir öğretim yöntemi izleme becerisine sahipti" diye bahseder.(Tunstall,2014-73)

Piyanist Medina ile derslerine devam eden Abreu sistematik bir şekilde Klasik dönem bestecilerinin eserlerini öğrenirken diğer yandan Medina'nın ders işleyişi ile ilgili izlenimler yapar. 12 yaşına geldiğinde Lara Eyalet Müzik Akademisi'nin sınavlarını kazanarak Keman eğitimine başlar. Akademinin orkestrasında Maestro Antonio Camillo yönetiminde konserlerde görev alır. Abreu müzik alanında eğitimine devam etmek istese de Venezuela'nın o dönem içinde bulunduğu ekonomik kriz ve müzik okullarının masraflarının çok olması sebebi ile ailesinin de yönlendirmesi ile matematik ve ekonomi eğitimi almak üzere Karakas'a yerleşmiştir. Andres Bello Katolik Üniversitesi'nde eğitim görmeye başladığı yıllarda diğer yandan Vincente Emilio Sojo ile kompozisyon ve orkestra şefliği çalışmalarına başlamıştır. 1964 yılında 25 yaşına geldiğinde Pensilvanya Üniversitesi'nde doktorasını tamamlamış eş zamanlı olarak Kompozisyon ve Org icracısı olarak konservatuvardan mezun olmuştur.

Dışişleri Bakanlığının Ulusal Hesaplar Birimi'nde iş hayatına başlayan Abreu çeşitli şirketlerin yönetim kurullarında görev almış ve aktif olarak müzik hayatına devam etmiştir. Bu süreçte Venezuela Senfoni Orkestrası'na konuk şef olarak davet edilerek bu orkestrayla çeşitli konserler düzenlemiştir. 1974 yılında sağlık problemleri sebebi ile Amerika'da tedavi gören Abreu burada geçirdiği bir yıl boyunca senfoni orkestralarını dinlemiş ve müzik okullarını ziyaret ederek buradaki eğitim seviyelerini yerinde inceleme fırsatı bulmuştur. Tedavi süreci bitiminde Venezuela'ya dönen Abreu, Venezuela Senfoni Orkestrası'na ek olarak Venezuela Senfoni Deneysel Orkestrası adı altında bir gençlik orkestrası kurarak daha fazla gencin profesyonel olarak sahne deneyimi sağlaması için konserler organize etmiştir. Günümüzde Simon Bolivar Gençlik Orkestrası olarak bilinen bu orkestra bir apartmanın garajında sadece 11 kişi ile çalışmalarına başlamıştır. (Tunstall 2014-77)

İlk başta gençlerin birlikte müzik yapabilmelerini ve müzik eğitimini sadece gelir düzeyi yüksek olan kişilerin değil herkesin alabileceğini amaçlayan bu orkestra seneler içerisinde göstermiş olduğu gelişmeler neticesinde Venezuela Çocuk ve Gençlik Orkestraları sistemine dönüşmesi adına Abreu dönemin siyasetçilerini ve yöneticilerini de ikna etmek için çabalamıştır. 1979 yılında Gençlik Bakanlığı'ndan destek almaya başlayan orkestra yine aynı yıl Venezuela Çocuk ve Gençlik Orkestraları Vakfı adında bir vakıfa dönüştürülmüş. Bu sayede orkestranın ihtiyacı olan konser salonları, enstrümanlar için gerekli olan bütçe bu vakıf sayesinde finanse edilmiştir.

Gençler ve çocuklar için göstermiş olduğu gayret Venezuela hükümeti tarafından farkedilen Abreu, 1983 yılında Venezuela Hükümeti tarafından Kültür Bakanı olarak atanmış ve 1983-1988 yılları arasında hükümette görev yapmıştır. Göreve başladığı ilk yıl Venezuelalı gençlerin müzik eğitimi alabilmeleri için yurtdışına gitmelerini önlemek için müziğin farklı alanlarında resmi diploma veren bir kuruluş olan Instituto de Estudios Musicales Konservatuvarı'nı kurmuştur.

El Sistema'nın ülke içinde yayılması için gerekli zemini hazırlamış olan Abreu kurulan orkestraların denetlemesini yaparken aynı süreçte Venezuela Gençlik Orkestrası'ndaki orkestra şefliği görevine de devam etmiştir. 1990 yılına gelindiğinde ise orkestra şefliğini dünyaca ünlü Meksikalı orkestra şefi Eduardo Mata üstlenmiştir. Abreu daha sonra bu gelişmelerden "Orkestrayı yönetmeye devam ettim çünkü başlarda benden başka kimse yoktu, tamamen benim sorumluluğumdaydı bu iş. Ama yaradılışım gereği ben bir orkestra şefi değilim. Tercihen orkestrayı desteklemek istedim, yönetmek değil" diye bahseder. (Tunstall 2014-96)

1985 yılında Simon Bolivar Gençlik Orkestrası ve diğer toplulukların müzik performanslarının yayınlandığı bir televizyon programı başlatıldı. (Tunstall 2014- 95) Müzisyenlerle söyleşilerin yapıldığı ve eserlerin tanıtıldığı bu televizyon programı El Sistema'nın ülke içerisinde duyurulmasında büyük etkileri olmuştur.

Sistema'nın çalışmaları Venezuela çapında gittikçe daha da fazla geliştiği ve gençlerin yaşamları üzerindeki olumlu etkisi giderek daha bilinir bir hale geldiği için, yeni gruplar oluşturma talepleri taşra ve şehir merkezlerinin kendilerinden gelmeye başlamıştır. Topluluklar Sistema'yı sadece sahip olmak istedikleri bir şey değil, bir ihtiyaç olarak görmeye başlamıştır. Ülkenin her bölgesinden Sistema'ya dahil olmak isteyen gençler buldukları bölgelerdeki akademilere ya da eğitim kurumlarına kayıt yaptırmaya başlamıştır.

El Sistema'nın gelişmesi ve yayılması için gerekli olan nücleoların kuruluşunda ve idaresinde şeflerin önemli bir rolü vardır. Venezuela'daki öğretmenler kendi işlerinin yanı sıra öğrencileri ile daha fazla zaman geçirmektedirler. Aileleri, yakınları ve okulları ile iletişim kurarlar. Çocuklarla ilgilenen, repertuar uyarlamasını yapan, nücleolarda eğitim organizasyonları kuran, konser planlaması ve birçok konu ile ilgilenen çok yönlü bir şef/öğretmen kavramı bulunmaktadır. Abreu şef ve öğretmenlerin rollerini 'Topluluk lideri' olarak tanımlamaktadır.

“Gerçekten çok akıllı şefler, çocuklarla olduğu kadar ailelerle de çalışır. Onlar (Şefler) sosyal liderlerdir ve aynı zamanda müzik liderleridir.” (Tunstall 2014-59)

1990 -2000 yılları arasında Simon Bolivar Gençlik Orkestrası Avrupa turnelerinde göstermiş oldukları performanslar sayesinde giderek daha fazla duyulmaya ve daha büyük festival davetleri almaya başlamıştır. 1999 yılında Orkestra Şefliğine Abreu'nun ilk şeflik öğrencisi Gustavo Dudamel'in getirilmesi ve orkestranın Amerika Birleşik Devletleri'nde göstermiş olduğu performanslar neticesinde Dudamel ve Sistema'nın Amerika ve Avrupa'da tanınmasını sağlamıştır.

2011 yılında Simon Bolivar Gençlik Orkestrası'nın İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın etkinlikleri kapsamında gerçekleştirmiş olduğu konsere de katılan Abreu, Barış İçin Müzik Vakfı'nı ziyaret etmiş ve işbirliği için 2012 yapılan protokolün temelleri bu ziyaret ile atılmıştır. Bu işbirliği doğrultusunda Barış İçin Müzik Vakfı yetkilileri ve eğitmenler Venezuela'da çalışmalarını yerinde incelemiş ve düzenlenen eğitim programlarına katılmıştır.

1.2 Gustavo Dudamel

Gustavo Dudamel 26 Ocak 1981 yılında Barquisimento'da doğmuştur. Müzisyen bir ailede büyüyen Dudamel 10 yaşına geldiğinde Sistema'nın okullarından Jacinto Lara Konservatuarı'na Ruben Kova ile keman eğitimine başlamış ve 12 yaşında bu okul orkestrasının keman grup şefliğini yapmıştır. Konservatuvardaki eğitimi devam ederken Amadeus Gençlik Orkestrası'na katılmış ve 1. Keman grup şefliği pozisyonuna getirilmiştir. Provalardan birine geç kalan orkestra şefi Luis Gimenez, Dudamel'i orkestrayı yönetirken bulmuş ve onu orkestra şefi asistanı yapmıştır. (Borzacchini 2011-161) Keman eğitiminin yanı sıra Ruben Kova ile orkestra şefliği de çalışan Dudamel, Rodolfo Saglimbeni ile yaptığı orkestra şefliği çalışmaları neticesinde 1998 yılında Lara Çocuk Orkestrası'nı yönetmiş ve izleyiciler arasında bulunan Antonio Abreu, Dudamel'in orkestrayı idaresinden etkilenip uzmanlık eğitimi alması için kendi yanına almış ve Karakas'a götürmüştür. Teresa Carreno Kültür merkezinde Abreu ile çalışmalara başlayan Dudamel Simon Bolivar Orkestrası

eşliğinde orkestra şefliği derslerine başlamıştır. Dudamel “Maestro Abreu’yu orkestrayı yönetirken izlemek, benim için olabilecek en iyi şeflik okuluydu. Kısa bir süre sonra Maestro beni öğrencisi olarak kabul etmiş ve 18 yaşına geldiğimde bu orkestranın şefi olmuştum” diyor. Simon Bolivar Orkestrası ile derslere başladığı günden itibaren hem fiziksel olarak hem de müzikalite olarak bu orkestrayla büyümüş ve adeta orkestra ile bütünleşmiştir. (Tunstall 2014-47)

1999-2003 yılları arasında Simon Bolivar Gençlik Orkestrası ile gerçekleştirmiş olduğu başarılı turnelerde Dudamel; Claudio Abbado ve Simon Rattle gibi dünyaca ünlü orkestra şefleri ile çalışma fırsatı yakalamış ve hem Sistema için hem de kişisel gelişimi için bu şeflerin desteklerini almıştır. 2004 yılında gerçekleştirilen Gustav Mahler Orkestra Şefliği Yarışması’nda Bamberg Senfoni Orkestrası’nı yönetmiş ve birincilik ödülü kazanmıştır. 2005 yılında Londra Filarmoni Orkestrası şefi Frans Brüggen’in rahatsızlığı sebebi ile orkestrayı Dudamel yönetmiş ve Alman bestecilerin eserlerini en iyi yöneten şefe verilen “Beethoven Yüzüğü” ödülünü almıştır. 2007 yılında İsveç Göteborg Senfoni Orkestrası’nın müzik direktörlüğü görevine getirilen Gustavo Dudamel, 2010 yılında Los Angeles Filarmoni Orkestrası Genel Müzik Direktörlüğü görevine başlamıştır. 2015 yılında Los Angeles Times Gazetesinin yayınlanan haberinde ve bu orkestranın 2021-2022 konser sezonuna kadar orkestra şefliği ve müzik direktörlüğü görevinin uzatıldığı öğrenilmektedir.(2)

Gustavo Dudamel aktif müzik hayatına Avrupa ve Amerika’daki birçok orkestra ile devam ederken Simon Bolivar Gençlik Orkestrası ile her ay düzenli olarak çalışmalar düzenlemekte ve konserler gerçekleştirmektedir. Orkestra provalarının yanı sıra kendi çocukluğundaki gibi orkestra şefi olmak isteyen üyelere de yardımcı olan Dudamel’in şeflik sınıfında eğitim gören öğrenciler, yine farklı orkestralarda asistan şef olarak görev almaktadır. Dudamel’in şeflik sınıfında eğitimine devam etmiş ve Abreu ile çalışma fırsatı bulan Bruno Campo, 2011 yılında Türkiye Barış İçin Müzik Vakfı’nda göreve başlamış ve bu orkestrada 2015 yılına kadar orkestra şefliği görevi yapmıştır.

Jose Antonio Abreu 2009 yılında gerçekleştirdiği TEDX konuşmasında öğrencisi Dudamel ile ilgili “ El Sistema’nın yetiştirmiş olduğu en iyi örneklerden biri de Dudamel’dir. Küçük yaşta çocuk orkestrasının bir üyesi olarak başladı, memleketi Barquisimeto’da. Orada, kemancı ve orkestra şefi olmak üzere eğitim aldı. Venezuela’ çocuk orkestrasının şefi oldu, ve bugün dünyanın en muhteşem orkestrasını yönetiyor. Kendisi Los Angeles Filarmoni Orkestrası’nın müzik direktörü ve hala Venezuela Çocuk Orkestrasının da başında. Daha önce, Gothenburg Senfoni Orkestrası’nı da yönetmişti. O, Latin Amerika ve dünyadaki genç müzisyenler için eşsiz bir örnek teşkil ediyor” cümlelerini kurmuştur. (3)

Dudamel, El Sistema sürecinde gördüğü şeflik eğitimi ve El Sistema Eğitim Modeli ile ilgili duygu ve düşüncelerini “Venezuela’daki orkestraya düzenli olarak zaman ayırmaya çalışıyorum. Çünkü o herhangi bir orkestra değil benim geldiğim yer, ailem. Orkestra şefi olarak yer aldığım Beethoven’ın eserlerinde oluşan ilk CD çalışması aileme ve hocalarıma övgü, müzisyen olmamı sağladıkları için onlara teşekkür olarak adanmıştır.” Şeklinde aktarmaktadır. (Brozacchini-2011-173)

2. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE EL SİSTEMA EĞİTİMİ BAŞLANGICI

2005 yılında Mimar Mehmet Selim Baki'nin kişisel girişim ve çabaları ile İstanbul Edirnekapı'da bulunan Ulubatlı Hasan İlköğretim Okulu'nda ders saatlerinden arta kalan zamanlarda 6-14 yaş aralığındaki öğrencilere solfej ve akordeon eğitimleri verilmesi ile başlamıştır. 20 öğrenci ile başlayan bu dersler için okulun kullanılmayan odası bir müzik atölyesine dönüştürülmüş ve diğer öğrenciler için dikkat çekici bir hale getirilmiştir. Yapılan çalışmalar ve çalışmalar sonucu verilen konserler neticesinde bölgedeki diğer okullardan atölye kurulması talepleri gelmeye başlamıştır. Muallim Naci İlköğretim Okulu'nda ve Hattat Rakım İlköğretim Okulu'nda da müzik atölyeleri kurulduktan ve öğrenci sayılarının artması sebebi ile Mehmet Selim Baki bu projeyi bir vakıfa dönüştürecek ve yine Edirnekapı'da bulunan eğitim binasını çocukların ve gençlerin hizmetine sunmuştur. 2011 yılına kadar toplamda 4000 öğrenciye atölyelerde eğitim imkanı sağlayan bu sistemde yaklaşık 2000 adet enstrüman herhangi bir kurum ve kuruluşun desteği olmaksızın temin edilmiş ve öğrencilerin kullanımı için teslim edilmiştir. Bu süreç içerisinde öğrencilerin eğitimi için gerekli olan ekipmanlar ve malzemeler Mehmet Selim Baki'nin kişisel imkanları ile karşılanmıştır.

2011 yılında projenin daha fazla kişiye ulaşması ve sistemin daha kurumsal hale gelmesi için Barış İçin Müzik Vakfı'na dönüştürülen proje okullarda kurulan atölyelerde dersleri sonlandırıp Edirnekapı'daki vakıf binasında eğitimlerine devam etmeye başladı. 2012 yılında Sistema Europe oluşumunda kurucu üyelerden olan Barış İçin Müzik Vakfı kuruluşundan bu yana yurt içi ve yurt dışında birçok konser ve festivalde görev almıştır. 2014 yılında Sistema'nın kurucusu Antonio Abreu'nun dikkatini çekerek El Sistema Venezuela ile ortak protokol imzalamıştır.

El Sistema projesinin yayılması ve diğer kurum ve kuruluşlar tarafından benimsenmesi, kurulacak olan diğer orkestraların bir birliktelik çatısı altında toplanması amacı ile İstanbul Barış İçin Müzik Vakfı öncülüğünde El Sistema Türkiye oluşumu kurulmuştur. Bu oluşumun ardından Türkiye'nin farklı illerinde kurulan orkestralar; Barış İçin Müzik Vakfı, Barış İçin Müzik İnci Vakfı Çocuk Orkestrası, Barış İçin Müzik Bursa Nilüfer Orkestrası, Antalya Muratpaşa Belediyesi Gençlik Orkestrası, Yorglass Barış Müzik Çocuk Orkestrası, Eskişehir Tepebaşı Belediyesi İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası'dır.

2.1 Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası

Venezuela’da devlet destekli eğitim veren El Sistema’nın misyonu; profesyonel müzisyenler yetiştirmekten ziyade her şeyden önce suçtan, madde bağımlılığından uzak, iyi birer vatandaş yetiştirmektir. İki Elin Sesi Var Projesi kapsamında kurulan Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası da aynı misyonu amaç edinerek çocukların ve gençlerin değerli birer varlık olduğunu hissetmelerini sağlamak üzerine kurulmuştur.24 Ocak 2015 tarihinde Eskişehir Tepebaşı Belediyesi tarafından kurulan orkestra, çalışmalarına farklı sosyo-kültürel yapı, yetenek ve etnik kökenden gelen 110 kişiden oluşan yaylı çalgılar orkestrası ile başlamıştır. Projenin tüm finansal desteği Eskişehir Tepebaşı Belediyesi tarafından karşılanmaktadır.

Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası eğitim programlarına gelen öğrenci ve ailelere kayıt öncesinde merkezin amacı ve işleyişi, eğitim süreci, enstrümanların tanıtımı, ders saatleri, konser programları ve konserlere katılım şartları, öğrenciden ve ailelerden beklentiler anlatılmaktadır. Bu bilgilendirmeler sonrasında öğrencilerin kayıtları ailelerin de onayı ile birlikte yapılmaktadır. Öğrencinin, enstrüman ile ilgili herhangi bir fiziksel engeli (el, kol, ağız ve diş yapısı) olmaması göz önünde bulundurularak istediği enstrümanı seçmesine olanak sağlanmaktadır. Enstrüman dersleri öncesinde gerçekleştirilen koro derslerinde enstrüman çalmak için gerekli olan solfej ve teori bilgileri verilmektedir.

Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası’na kayıt için özellikli bir dönem olmamakla birlikte yılın her döneminde kayıt kabul edilebilmektedir. Orkestrada olan öğrencilerin devam zorunluluğu yoktur ve istedikleri süre boyunca çalışmalara katılabilmektedirler. Günümüzde, ilk kuruluş döneminden beri devam eden öğrencilerden 4 tanesi şu an asistan eğitimci olarak kendilerinden daha genç öğrencilerle ders yapmakta, onların ve aynı zaman da kendilerinin de müzik eğitimlerine katkıda bulunmaktadırlar. Bununla birlikte Tepebaşı Belediyesi Çocuk

Senfoni Orkestrası'nın ilk nucleosu Fevzi akmak Beldeevi'nde Fevzi akmak Yaylı algılar Orkestrası adıyla 2015 yılında çalışmalarına başlamıştır.

Eskişehir Tepebaşı Belediyesinin 2001 yılında Eskişehir'de bulunan Fevzi akmak mahallesinde başlatmış olduğu Beldeevleri projesi kapsamında, mahallede bulunan ev hanımları, çocuklar ve gençler için verilen farklı eğitim programları (Kukla Atolyesi , Tekvando , Satranç , Yoga , Jimnastik , Mini Pantomim , Modern Dans , Halk oyunları , Etüt , İngilizce , Oyun ve beceri grubu, İğne oyası , Keçe, Okuma-Yazma, Ev mefruşatı, Örgü, Aerobik-Plates , Pa, Kırkyama) kapsamında dersler verilmektedir. ocuk Senfoni Orkestrası'na gösterilen yoğun ilgi ve talep doğrultusunda yeni üyelerin orkestraya katılması için beldeevi olarak hizmete giren bina 2015 yılından itibaren nücleo olarak hizmete devam etmektedir. Bu nücleoda başlangıcından itibaren 260 üye enstrüman eğitimi almış ve bu eğitimler sonucunda orkestra olarak birçok konser gerçekleştirmiştir.

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi ocuk Senfoni Orkestrası'nda haftanın 3 günü yapılan grup çalışmalarında orkestranın birlikte çalacağı eserlere ek olarak Suzuki metodu ve Essential Elements metotları kullanılmaktadır. Programda olan öğrencilerle belirli aralıklarla konserler verilmekte ve farklı merkezlere de götürölmektedir. Kuruluşundan 3 ay sonra ilk konserini 18 Mayıs 2015 tarihinde gerçekleştirmiştir. 110 üye ve 5 eğitmenden oluşan orkestra aynı yılın Ekim ayında Polimeks İnşaat Firması'nın sponsor olması ve gerekli üflemeli enstrümanların temin edilmesi sonucu sayısını 160 öğrenci ve 21 eğitmene çıkartmıştır.

El Sistema Türkiye oluşumunun katılımcısı olan orkestra diğer orkestralardan farklı olarak repertuar içeriği ve konser tarihleri bakımından bağımsız hareket etmektedir. Bünyesinde barındırdığı psikolojik danışmanlar çocukların gelişimini de doğrudan gözlemlemektedir. Sosyal sorumluluk projesi olarak hayata geçirilen İki Elin Sesi Var projesi adı verilen bu orkestrada, çocukların ve gençlerin uyuşturucu, hırsızlık ve sokak eteleşmesinden uzak tutulması amacı ile haftanın belirli günlerinde orkestra üyelerine seminerler düzenlemektedir.

2019 Yılında 10uncusu düzenlenen Hisarlı Ahmet Sempozyumu için Ozan Özdemir'in 'Çocukların Bireysel Ve Toplumsal Gelişiminde Eskişehir Tepebaşı Belediyesi İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası Örneği' isimli çalışması için orkestra üyeleri ve velileri ile yapılan ankette orkestrada bulunan üyelerin okul başarılarında olumlu artış gözlenmiştir.(Özdemir,2019) Halk eğitim merkezi öğretmenleri tarafından ailelere verilen gelişim ve öğrenim psikolojisi çalışmalarında ailelere çocuk gelişiminin periyodik dönemleri ve bu dönemlerde karşılaşılabilecekleri sorunlar ile nasıl mücadele edebilecekleri eğitimleri de verilmektedir.

Orkestra üyeleri enstrüman ve orkestra derslerinden arta kalan zamanlarında okul derslerine ek olarak Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Topluma Hizmet Uygulamaları dersi öğrencileri tarafından verilen Matematik, Sosyal Bilgiler, İngilizce, Türkçe, Fen Bilgisi derslerine de ücretsiz katılmaktadırlar. Türkiye'deki diğer El Sistema orkestralarından farklı olarak orkestra üyeleri ilk başta koro dersleri ile eğitimlerine başlamaktadırlar. Bu eğitim süresi içinde üyeler kendi seslerini kullanmanın yanı sıra enstrüman çalmak için gerekli olan solfej ve teori bilgilerini de öğrenmektedirler.

Kurulan yeni orkestralar çocuk korosundan yetişen üyelerden oluşmaktadır. Kısa sürede edinilen başarılar ve orkestranın yakalamış olduğu başarı Eskişehir Tepebaşı Belediyesi 2017-2018 yılı faaliyet raporunda da yer almış olup Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında da ders konusu olarak işlenmiştir. (Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Ders kitabı 2017-39)

Erken yaşlardan itibaren beraber çalmaya yönelik eğitim, konservatuvarlardan farklı olarak öncelikle tutkuyu, duyguyu canlandıran, sonra ise tekrarlarla çalınan bölümü mükemmelleştiren bir yapıdadır. Uzun yıllar süren çalışmaların sonucunda öğretim metodu geliştiren bu müzik eğitimi projesinde önemli olan nokta sistemden yetişen ünlü isimler değil, yetişen müzisyenlerin yüksek standartlara ulaşmasıdır. Böylelikle dünyanın önemli orkestralarında yer almak için yapılan seçmeleri geçen öğrenciler, uluslararası müzik dünyasında yer edinmektedir. (Fenercioğlu, 2015) İki Elin Sesi Var Tepebaşı Belediyesi

Çocuk Senfoni Orkestrası bünyesinde eğitim gören öğrenciler de bir çok konser vermiş ve yurt dışı yarışmalarda dereceler elde etmişlerdir. Bu konserler tabloda verilmiştir

İKİ ELİN SESİ VAR ÇOCUK SENFONİ ORKESTRASI KONSERLERİ				
	Tarih	Konser Adı	Yer	
1	18.05.2015	İlk Konser – Açılış Konseri	Eskişehir	Zübeyde Hanım Kültür Merkezi
2	28.10.2015	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
3	16.11.2015	Barış İçin Müzik Vakfı 10. Yıl Konseri	İstanbul	Zorlu Performans Sanatları Merkezi
4	10.12.2015	6. Uluslararası Şefika Kutluer Festivali	Ankara	Milli Eğitim Bakanlığı Şura Salonu
5	06.03.2016	“Çocuk Senfoni 1 Yaşında” Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
6	28.04.2016	“23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
7	23.05.2016	“19 Mayıs Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı” Konseri	İzmir	Adnan Saygun Sanat Merkezi
8	25.06.2016	Latin Rüzgarı, Venezüyalı Yan Flüt Vürtözü Huascar Barradas ve Quartet Konseri	Eskişehir	Opera Binası
9	22.10.2016	“Cumhuriyet Bayramı” Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
10	09.11.2016	“10 Kasım” Konseri	Eskişehir	TED Koleji
11	09.12.2016	UNICEF’in 70. Kuruluş Yıl Dönümü Konuk Grup	Ankara	Devlet Tiyatroları Şinasi Sahnesi
12	20.01.2017	Yeni Yıl Konseri	Eskişehir	Zübeyde Hanım Kültür Merkezi
13	28.01.2017	Bergama Konseri	Bergama	Bergama Belediyesi Kültür Merkezi
14	18.04.2017	23 Nisan ve İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası 2. Yıl Kutlama Konseri & Efdal Altun	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
15	29.04.2017	Avrupa Genç Müzisyenler Festivali	Neerpelt	Belçika (3.lük Ödülü)
16	20.05.2017	Fazıl Say Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
17	05.07.2017	Çanakkale Korolar Festivali	Çanakkale	Seyit Onbaşı Kültür Merkezi
18	18.11.2017	Atatürk ve Cumhuriyet Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
19	14.01.2018	Yeni Yıl Konseri	Eskişehir	Zübeyde Hanım Kültür Merkezi
20	17.03.2018	İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası 3. Yıl Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
21	23.04.2018	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Konseri	Tiran	Arnavutluk
22	18.10.2018	Dervişin Rüyası Müzikal Tiyatro Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
23	12.01.2019	Yeni Yıl Konseri	Eskişehir	Zübeyde Hanım Kültür Merkezi
24	20.04.2019	İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası 4. Yıl Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi
25	22.04.2019	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Konseri	İstanbul	Maltepe Üniversitesi-Mimar Vedat Çakırca Konferans Salonu
26	02.12.2019	Yeni Yıl Özel Konseri	Eskişehir	Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi

Tablo 1. İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası Konser Listesi

Gerçekleşen bu konserlerin tarihleri, konser konseptleri, solistler, konser mekanları gibi konulara yönetim kurulu karar vermiştir. Yönetim kurulunda; Belediye Başkan Yardımcısı, Sanat Danışmanı, Kültür-Sosyal İşleri Müdürü, Orkestra Koordinatörü ve Orkestra Şefi bulunmaktadır. Konser programları ve çalınacak eserler orkestra şefi tarafından belirlenmektedir. Orkestra şefi konserde solist ile birlikte çalınacak eser var ise öncelikle bu eserlerin orkestra seviyelerine uygunluğuna karar vermektedir. Orkestra seviyesine uygun olmayan eserler yine orkestra şefi tarafından düzenlenmekte, düzenlenme yapılamıyor ise solist ile yapılan görüşmeler neticesinde eser değişikliğine gidilmektedir. Buna örnek olarak; Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nın gerçekleştirmiş olduğu Fazıl Say Konseri'nde, piyanist ve besteci Fazıl Say ile görüşülmüş bu görüşmeler doğrultusunda Fazıl Say'ın 'Çocuklar İçin' albümünde bulunan solo piyano için eserler orkestra eşliğinde çalınabilecek şekilde Fazıl Say'ın izni alındıktan sonra yeniden düzenlenmiştir.

Yapılan eğitimler ve düzenlenen konserler orkestra üyeleri üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır. Öncelikli hedefin birlikte eğlenmek ve birlikte öğrenmek olduğu Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nda profesyonel olarak müzik eğitimi almak isteyen öğrenciler Eskişehir'de bulunan müzik okullarının sınavlarına eğitimciler tarafından hazırlanmıştır. 2015-2019 yılları arasından bu eğitimler sonucu 12 öğrenci Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuarı Müzik bölümünü, 16 öğrenci Eskişehir Atatürk Güzel Sanatlar Lisesi sınavlarını kazanarak bu kurumlarda profesyonel müzik öğrenimlerine başlamıştır.

Öğrencilerden Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nda müzik eğitimlerine ek olarak Eskişehir'de bulunan Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası ve Anadolu Üniversitesi Senfoni Orkestrası gibi profesyonel orkestraların konserlerine gitmesi istenmektedir. Bu konsere katılan üyelere konser içerikleri ile ilgili bilgiler alınmakta, alınan bu bilgilere ek olarak araştırma yapılması için ödevler verilmektedir. Bu yöntemle öğrencilerin gelecek hayatlarına yönelik bilinçli dinleyiciler olması sağlanmakta ve Eskişehir'de bulunan bu orkestralar için temel dinleyici kitlesi oluşturulmaktadır.

3. BÖLÜM: ORKESTRA ŞEFLİĞİ

İtalyanca dilindeki ‘orchestra’ dan dilimize orkestra olarak çevrilen kelime, Türk Dil Kurumu’nda ‘Yaylı, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Topluluğu’ şeklinde karşılık bulmuştur. (9) Sadece farklı enstrümanların değil aynı enstrümandan birden fazla olan topluluklara da orkestra adı verilmektedir.

“Gerçek anlamıyla orkestra, 400 yıllık bir geçmişe sahiptir. İlk orkestralar opera sanatında kullanılmış, onun ilk örneği ise İtalyan besteci Monteverdi’nin 1607 yılında sahnelenen ‘Orfeo’ operasında kullanılmıştır. Bu orkestrada yer alan 36 çalgının 20’si yaylıydı; ötekiler 2 klavye, 2 lavta, 4 trombon, 2 org, 1 arp, 1 regal, 2 kornet, 1 flageolet, 1 boru şeklinde dağılıyordu. 17. yy. orkestralarının en tanınmış, Fransa Kralı 14. Louis’nin kurduğu ‘Les vingt-quatre violons du Roy’ dur. Yaylı çalgılardan oluşan bu saray orkestrasında kimi zaman üflemeli çalgılar da kullanılıyordu” (Say-2002)

Ahmet SAY Müzik Ansiklopedisi kitabında orkestra şefi tanımını “ Orkestrada ritmik, melodik, armonik, agojik koordinasyonu (temponun ölçü bazında esnetmesiyle gerçekleşen sapma) sağlayan, seslendirilen eserin müzikal ifadesine açıklık getirmek üzere çalgı sanatçılarını yönlendiren önder” şeklinde yapmaktadır. (Say-2005, Ergörün 2018)

Orkestra topluluklarının birlikte başlayıp, birlikte bitirebilmeleri ve eşzamanlı olarak çalabilmelerini sağlayan kişiye "Orkestra Şefi" denilmektedir. Orkestra şeflerinin görevi sadece orkestrayı birlikte eseri icra edebilmek değil, bu süreçte orkestrayı temel müzik kuralları doğrultusunda yönlendirmek ve bestecinin eserinin içerisinde bulunan dinamikleri orkestraya aktarabilmektir.

Orkestra Şefi Yrd. Doç Dr. Ömer YÖNDEM, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisinde yayımlanan "Orkestra Ve Orkestra Şefliği'nin Tarihsel Gelişimi" adlı makalesinde orkestra şeflerinde bulunması gereken özelliklerden “İlk bakışta görülen, orkestra şefinin partitür doğrultusunda orkestraya verdiği ritm ve tempo belirleyici el-kol hareketleridir. Orkestra şefliği bütünüyle ele alınıp incelendiğinde görülecektir ki, tek başına bu faaliyet, bu işin başlangıcını ve temelini teşkil etmektedir.

Orkestraya aldıracağı eserin mükemmel bir performansa dönüşebilmesi için orkestra şefinin teknik olarak tam bir yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. Orkestra şefinde bulunması gereken teknik özelliklerin başında, partitur okuyabilme ve çalabilme, mükemmel işitme yeteneği, çok iyi orkestrasyon, form, biçim, kompozisyon, stil bilgisi ve geniş bir müzik ve genel kültür alt yapısı ile eksiksiz müzik tarihi bilgisine sahip olması gelmektedir.” şeklinde bahsetmektedir. (Yöndem,2006)

Ünlü Orkestra Şefi Charles MUNCH ‘ Ben Bir Orkestra Şefiyim’ adlı kitabında orkestra şeflerinde bulunması gereken özelliklerden şu şekilde bahsetmektedir.

Her şeyden önce, şefin bir çalgıyı derinliğine öğrenmesinin zorunlu olduğuna inanıyorum. Dahası, eğitilme çağındaki bütün orkestra şefi adaylarının, bir yaylı çalı üzerinde çalışmakla büyük yararlar sağlayacağı görüşündeyim. Yaylılar orkestranın temelidir; onlardan neler istenebileceği bütün açıklığıyla öğrenmek çok önemlidir. Eski günlerde orkestra şeflerinin hemen tümü, eski kemancıları; gelenekler uyarınca, şefin yokluğunda onun yerinin birinci kemancı tutardı. (Munch-2008-35)

4. BÖLÜM: EL SİSTEMA MODELİ'NDE ORKESTRA ŞEFLİĞİ KAVRAMI

El Sistema modeli ile kurulmuş orkestraların ortak noktaları çocukların ve gençlerin sosyalleşmeleri ve bu süreçte uyuşturucu, hırsızlık ve benzeri suçlardan uzak kalmaları için müziği bir araç olarak kullanmalarındır. Temel olarak orkestraya katılan üyeler farklılık gözetmeksizin eşit haklara sahiptirler. Bu orkestralar profesyonel müzik eğitimi almış üyelerin bulunduğu orkestralardan farklı bir yapıda ve işleyiş ile eğitimlerine devam etmektedirler.

Farklı yaş gruplarından oluşan orkestralarda eğitim verebilmek için en önemli unsurlardan biri orkestra şefinin gerekli olan pedagoji eğitimini almış ve uygulayabilir olması gerekmektedir. Orkestra üyelerini kontrol edebilmek ve onlara fikirlerini empoze edebilmek için orkestra şefinin bir ekip lideri konumunda olması gerekir. Bu sebeple El sistema içerisinde yetişen orkestra şefleri almış oldukları müzik eğitimlerine ek olarak çocuk gelişimi, stratejik planlama, müzikal uygulamalara yönelik literatür, kültürel yönetim, ekip çalışması, liderlik ve özsaygı gibi farklı eğitimler almaktadırlar.

El Sistema modeli'ndeki orkestralarda eğitim ve müzik ile ilgili konuların yanısıra orkestranın işleyişleri ile ilgili genel konularda idarecilik görevi orkestra şefinin sorumluluğundadır. Konserlerin planlanması, konserler ve eğitim için gerekli olan bütçe ve finansal desteklerin sağlanması, bu eğitim süreçlerinde gerekli olan tüm ilişkiler orkestra şefi tarafından yürütülmektedir. (Ek-1)

El Sistema Modeli'ndeki orkestra şefliği günümüz Türkiye eğitim sistemindeki sınıf öğretmenliğine benzetilmektedir. Sınıf öğretmenleri diğer öğretmenlerden farklı olarak başlangıç seviyesinden orta öğretime kadar olan süreçte bütün ders konularına hakim olmakla birlikte bu eğitimlerin aktarılmasına ek olarak sınıf içerisindeki bütünlüğü sağlamakta ve öğrenciler ile ilgilenmektedir. El Sistema orkestralarında bulunan şefler orkestra üyelerinin gelişimlerini takip etmekte ve oluşabilecek problemler ile ilgili önlem almaktadırlar.

Günümüzde orkestra şefleri eğer bir kurumda görevli değil ise belirli aralıklar ve daha önceden planlanan tarihlerde farklı orkestraları yönetirler. Bu planlamalarda konserde icra edilecek eserler orkestra idari yönetimleri ile kararlaştırılıp belirlenen prova tarihlerinde hazırlandıktan sonra konser performansı sergilenir. Orkestra şefi eğer bir orkestranın aynı zamanda müzik direktörlüğünü ya da koordinatörlüğünü yapıyor ise o orkestranın yıllık periyodik konserlerini, içeriklerini ve orkestra için gerekli olan finansal kaynakları da yaratmaktadır. Profesyonel orkestralarda bulunan üyeler orkestraya katılmadan önce akademik eğitimlerini tamamlamış oldukları için herhangi bir eğitim programı yürütülmemektedir.

El Sistema orkestralarında katılımcılar gönüllülük esasına dayalı olarak orkestralarda görev alırlar. Genel olarak yazılı bir sözleşmeleri bulunmadığı için istedikleri zaman orkestradan ayrılabilirler. Buna bağlı olarak yine belirli bir anlaşma bulunmadığı için konserlerden ya da orkestra çalışmalarından elde edilen gelirler üzerinde hak iddia edemezler.

Orkestra şefliği için gerekli olan diğer unsurlardan biri ise enstrüman çalabiliyor olmaktır. Her orkestra şefi iyi bir kulağa sahip olmak ile birlikte enstrüman bilgisi konularında da donanımlı olmalıdır. El Sistema modelinde yetişen şeflerin çoğunluğu orkestrada bulunmuş ve bir enstrümanı öğretebilecek kadar bilgiye sahiptirler.

5. BÖLÜM: ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ ÇOCUK SENFONİ ORKESTRASI ŞEFİ VE GÖREVLERİ

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası kuruluşunda bugüne kadar El Sistema kurucusu Antonio Abreu'nun "Her çocuk özeldir" mottosundan yola çıkarak eğitimlerine devam etmektedir. Prensip olarak katılımcıların iyi birer enstrümancı olmalarından öte, orkestra içerisinde ve prova sürelerinde eğlenmeleri, sosyalleşmeleri, birey olmanın farkındalığının yaratılması ve geliştirilmesi hedeflenerek ulusal ve uluslararası birçok konser gerçekleştirmiştir. Konservatuvarlarda gerçekleştirilen birebir derslerden farklı olarak toplu derslerin yapılması programın sosyalleşme etkisinde büyük rol oynamaktadır. Birbileri ile iletişime geçen katılımcılar elde ettikleri tecrübeler doğrultusunda farklı kişileri, karakterleri ve yine farklı sosyo-kültürel yapılardan gelen bireyler ile etkileşim içerisinde farklılıkları keşfetmektedirler.

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nda gerçekleştirilen enstrüman ve orkestra ders saatleri katılımcıların okul giriş ve çıkış saatlerine göre belirlenmektedir. Yapılan programlar doğrultusunda orkestra üyeleri 1 gün enstrüman, 2 gün orkestra dersi şeklinde eğitim programlarına katılmaktadırlar. Enstrüman ve orkestra dersleri içerikleri orkestra şefi ve eğitmenler ile gerçekleştirilen toplantılarda belirlenerek, yıl içerisinde gerçekleştirilecek konserlerde icra edilecek eserler doğrultusunda planlanır. Bu planlamalar doğrultusunda enstrüman ve orkestra dersleri verilmektedir.

5.1 Enstrüman Dersi ve İçerikleri.

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nda gerçekleşen enstrüman derslerinde katılımcılar belirlenen konser takvimi ve konser programında bulunan eserlere göre eğitime katılmaktadır. Bu konserlerde seslendirilecek eserler orkestra şefi tarafından seçilmekte ve eserin kolaylık, zorluk ve katılımcı seviyelerine göre basitleştirilerek yeniden düzenlenmektedir.

Katılımcılara dağıtılan notalar öncelikle enstrüman eğitmeni tarafından yürütülen grup derslerinde bona (notaları kendi sesleri olmadan isimleri ve ritimleri ile) olarak okutularak nota bilgileri pekiştirilmekte ve göz egzersizi yapılmaktadır. Bona okuması bitirilen notanın enstrüman üzerinde nerede olduğu öğretildikten sonra yine enstrüman ile uygulamalı eğitim aşamasına geçilmektedir. Eğitmenler öncelikle eseri kendileri çalarak katılımcıları karşılaşılabilecekleri zorluklar ve olası muhtemel hatalara karşı uyarmaktadırlar. Bu aşamada katılımcıların daha önce de belirtildiği gibi herhangi bir işitme testine tabii tutulmadığı göz önünde bulundurularak, katılımcının enstrümandan çıkardığı seslerin doğru olup olmadığı eğitmen tarafından belirlenmekte ve doğru seslerin çıkması için yine eğitmen tarafından titizlikle dinlenmektedir.

Grup olarak birlikte çalma aşamasında katılımcıların yaş farklılıkları ve seviyelerine göre eserin temposu eğitmen tarafından belirlenir. Notaların doğruluğu, grup bütünlüğü, ses kalitesi gibi unsurlar belirlenen seviyeye geldiğinde ve eser istenilen tempoya ulaştığında orkestra derslerine geçilmektedir.

5.2 Orkestra Dersi ve İçerikleri

Enstrüman derslerinde dağıtılan eserlerin notalarının deşifresi ve gerekli çalışmaların yapılması neticesinde üyeler Orkestra şefinin daha önceden ilan ettikleri orkestra provalarına katılır. Orkestra provalarında öncelikli olarak bütün enstrüman gruplarının eser içerisindeki rolleri ve önemlilikleri, birlikteliğin farkındalığı ve çoksesli müzikteki bütünlüğü oluştururken nelere dikkat edilmesi gerektiğinin üyelere anlatılması Orkestra şefinin en temel görevlerinden biridir. Bu anlatımın yapılırken orkestranın yaş aralığı ve almış oldukları eğitim göz önünde bulundurularak sade bir dil kullanımı tercih edilmelidir. Eser içerisinde bulunan müzik ifadeleri, nüanslar ve teknik terimler belirlenerek grupların bütünlüğü oluşturması için orkestra üyelerine anlatılmaktadır.

Çoksesli müzik eserleri içerisinde bulunan sesler ve sessizlikler, bu yerlerin zaman süreleri, orkestra içerisinde bulunan grupların hangi sürelerde ön plana çıktıkları ve nerede eşlik nerede ön planda oldukları gibi kavramların tespiti ve anlatılması yine orkestra şefinin görevleri arasındadır.

Seslendirilecek olan eserlerin bestecileri ve yaşadıkları dönem araştırılarak, müzik tarihinde bulunan dönemler ile kıyaslanarak bir sonuç elde edilir. Bu sonuca göre eserin dönemi ve karakteristik yapılarına göre ifade biçimi orkestra üyelerine anlatılmaktadır.

5.3 Orkestra Şefinin Görevleri

2 Kasım 2019 tarihinde gerçekleştirilen ilçe genel meclisi toplantısında yapılan oylamalar sonucu daha önceden hazırlanan “Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası yönetmeliği” oy birliği ile kabul edilmiştir. Kabul edilen bu yönetmeliğin ilgili maddelerinde Orkestra şefinin görevleri şu şekilde belirtilmiştir;

MADDE 7- Tepebaşı Belediye Başkanının belirlediği kanun ve usullere uygun Orkestra şefi göreve başlatılır. Orkestra Şefinin, senfoni orkestralarının yönetiminde birikim ve deneyim sahibi olması gerekir.

MADDE 8- Orkestranın sanatsal işleri Orkestra Şefi'nin sorumluluğu ve yönetimi altında yürütülür. Orkestra Şefi, Orkestra'nın tüm sanat üretimini ve çalışmalarını düzenlemekle yükümlüdür.

MADDE 9- Orkestra Şefi seslendirilecek olan eserlerin prova gün, saat ve yerlerini belirleyerek orkestra üyelerine önceden duyurulmasını sağlamak, bu provaları disiplinli olarak sürdürmek ve konserleri başarılı biçimde gerçekleştirmekle yükümlüdür. Orkestra Şefi gerekli görürse, Yönetim Kurulu'nun da onayı ile Orkestra'yı, orkestra üyelerinin bir bölümünü ya da orkestra gruplarını ayrı ayrı programlı provalar dışında çağırarak, çalıştırabilir. Bu çalışmalarını müzik koordinatörüne ya da ilgili enstrüman eğitim sorumlularına da yaptırabilir.

MADDE 10- Orkestra Şefi, her konser programında görev alacak orkestra üyelerini belirleyerek Yönetim Kurulu'nun onayına sunar. Orkestra üyelerinin çalışmalarına yönelik yoklama cetvellerini düzenler ve imzalayarak Orkestra eğitim merkezine gecikmeksizin teslim eder.

MADDE 11- Orkestra Şefi Yardımcısı, Orkestra Şefi tarafından yapılacak önerinin Yönetim Kurulu tarafından da uygun bulması halinde, Tepebaşı Belediye Başkanı'nın oluru ile göreve başlatılır.

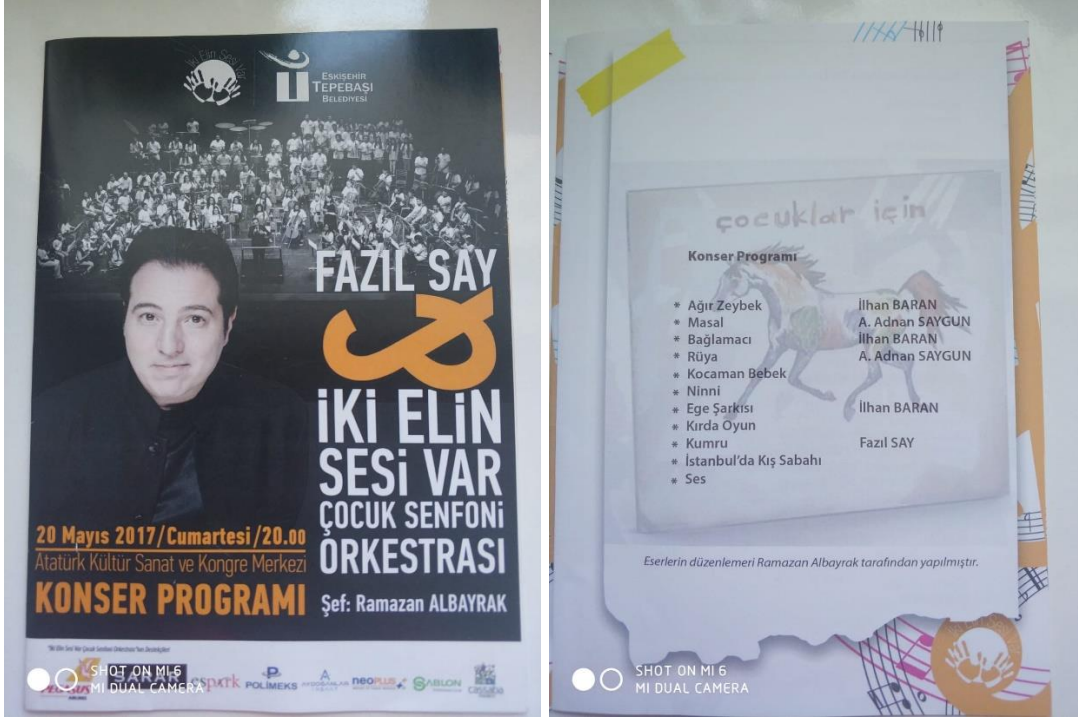
MADDE 12- Orkestra Şefi Yardımcısı, Orkestra Şefi'nin bulunmadığı zamanlarda yönettikleri prova ve konserlerde şefin bütün görev ve yetkilerine sahiptir. Orkestra Şefi Yardımcısı'nın hangi provalarda hazır bulunacağı, provalarla ilgili hangi çalışmaları yapacağı Orkestra Şefi tarafından önceden belirlenir. Orkestra Şefi Yardımcısı ancak, Orkestra Şefi'nin önerisi ve Yönetim Kurulu'nun onayı ile bir konseri yönetebilir.

MADDE 13- Orkestra Şefi, Orkestra Şefi Yardımcısı, Müzik Koordinatörü ve Eğitimciler Yönetim Kurulu'nun izni olmadan hiçbir kurum ya da kuruluşta sanatlarını icra edemezler.

MADDE 14- Orkestra Şefi, Orkestra Şefi Yardımcısı, Müzik Koordinatörü Yönetim Kurulu'nun izni olmadan gelen sözlü ve yazılı konser taleplerini, konser sözleşmesi hayata geçmeden uygulayamazlar. (İlçe Genel Meclis Toplantı Tutanağı-Eskişehir,2019)

Türkiye'de El Sistema modelinin henüz yaygınlaşmamış olması ve kendi orkestra şeflerini yetiştirememiş olmasından dolayı kurulan orkestraların idareleri daha önce orkestrada enstrüman sanatçısı olarak görev almış ya da orkestra şefliği eğitimi almamasına rağmen orkestra idare edebilen kişiler tarafından yapılmaktadır. Tepebaşı Belediyesinin almış olduğu kararlar doğrultusunda Orkestra şefine verilen yetki ve sorumluluklar resmiyet kazanmış ve Türkiye'de ilk defa bir El Sistema orkestrasının işleyişi maddeler halinde yönetmelik olarak oluşturulmuştur.

Sanatsal işleyişin daha sağlıklı yürümesi için seçilen repertuvar, eserlerin telif hakları, katılacak olan solist ve konuk şefler ile iletişimin yanı sıra, eserlerin seslendirilebilmesi için gerekli olan düzenlemeler Orkestra şefi tarafından yapılmaktadır. Bu örnek olarak Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni orkestrasının 25.05.2017 tarihinde gerçekleştirmiş olduğu konserde seslendirilen eserler Orkestra şefi tarafından düzenlenmiş ve besteciler ile görüşmenin yanı sıra telif hakları ile ilgili şirketlerle iletişim kurulmuştur.

Görsel 1. 20.05.2017 Fazıl Say Konser Programı

Bu konserde seslendirilecek eserlerin orkestra ile birlikte çalınacak şekilde yeniden düzenlenmesi için bestecilerden alınan izinler doğrultusunda eserler düzenlenmiş, prova edilmiş ve solist ile birlikte seslendirilmiştir.

Ballad no.2
„Kumru“

7

Andante moderato

Klavir

mp *dolce*

f *allegretto*

And.

espressivo

For. niente

Görsel 2. F. SAY Ballad No 2 Piyano İçin

Ballad no.2
"Kumru"

F. SAY

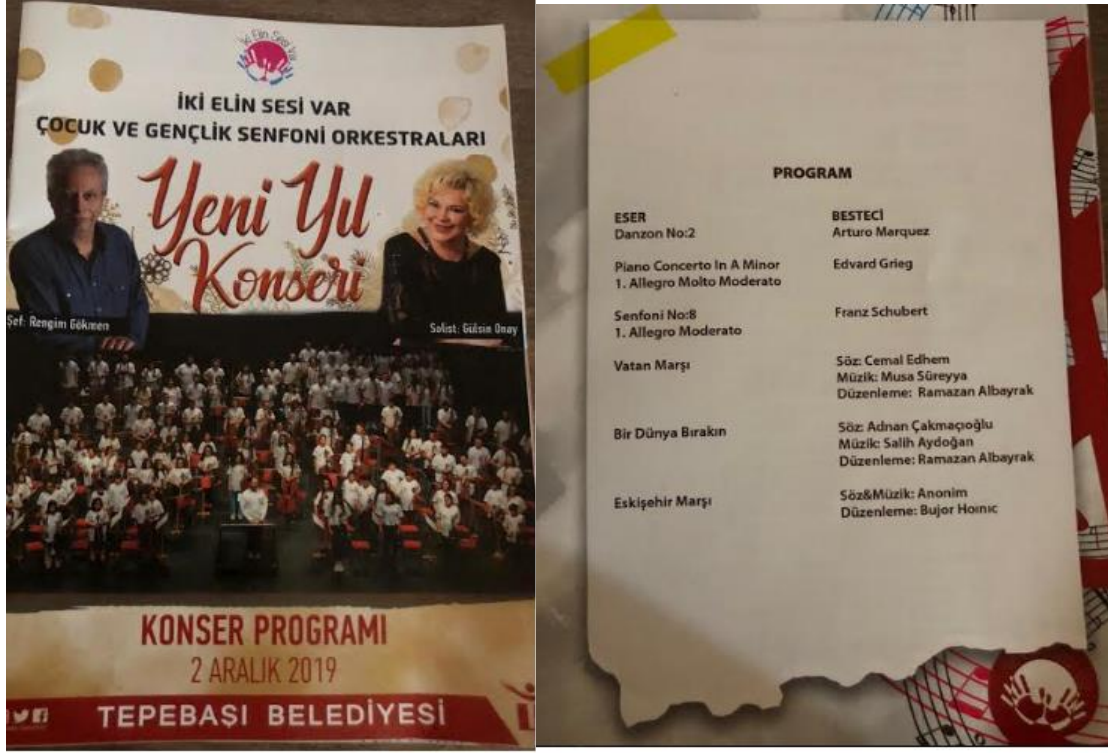
Andante moderato

Flute
Clarinet in Bb
Trumpet in Bb
Cymbals
Triangle
Glockenspiel
Piano
Violin 1
Violin 2
Viola
Violoncello
Contrabass

dolce
mp
Ped. simile
pizz
mp pizz
mp

Görsel 3. Ballad No 2 Orkestra Düzenlemesi

Orkestra şefi provaların gerçekleşmesi ile ilgili hem orkestra ile iletişimi hem de konsere katılacak olan Solist veya var ise konuk orkestra şefi ile iletişime geçerek organizasyonu yapmaktadır. Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nın 2.12.2019 tarihinde gerçekleştirdiği konserde orkestra şefi ve solist ile iletişime geçilmiş konser prova ve organizasyonu yapılmıştır. Bu organizasyon dahilinde orkestra şefinin isteği doğrultusunda konser programına koro eklenmiş ve koronun seslendireceği eserler yine Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası şefi tarafından düzenlenmiştir.

Görsel 4. 02.12.2019 Yeni Yıl Konseri Programı

Eser düzenlemeleri ve konser provalarının yanı sıra orkestra şefi eğitimci ve derslerin işleyişleri ile ilgili genel toplantılar düzenlenmektedir, bu toplantılar neticesinde orkestra içerisinde seviye problemi oluşan öğrenciler için yeni programlar oluşturmakta ve uygulamasını sağlamaktadır.

Temel olarak sosyal bir proje olan Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası'nda katılımcılar profesyonel müzik eğitimi almak istedikleri takdirde orkestra şefi tarafından sınavlara hazırlanmaktadır. Kurulduğu günden bu zamana kadar birçok öğrenci orkestra şefi tarafından hazırlanan eğitim programları ile Eskişehirde bulunan müzik okulları sınavlarını kazanmış ve eğitimlerine bu okullarda devam etmiştir.

Prova süreçlerinin yoğun olması ve enstrüman eğitimlerinin okul çıkış saatlerinde olması öğrencilerin okul hayatlarını ve derslerini olumsuz etkilemesi göz önünde bulundurularak veliler ile toplantılar düzenlenmekte bu toplantılarda ihtiyacı olan öğrenciler için etüt programları oluşturulmaktadır.

Yapılan tüm çalışmalarda El Sistema orkestralarının diğer kurumlardaki eğitimlerden farklı olduğu vurgulanmaktadır. Konservatuvar eğitim sistemi ve Güzel Sanatlar eğitim sistemlerinin farklılıkları katılımcılara anlatılmakta, El sistema modelinin bir müzik eğitimi aracılığı ile yapılan sosyal bir proje olduğu her fırsatta dile getirilmektedir.

SONUÇ

Bu yüksek lisans tez çalışmasında 1975 yılında Venezuela’da başlatılan El Sistema eğitim modeli araştırılmıştır. El Sistemanın kurucusu Jose Antonio Abreu’nun ve El Sistema şeflerinden Gustavo Dudamel’in hayatı anlatılmıştır. Bu sistem içerisindeki Orkestra Şefliği kavramı araştırılmış ve El Sistema modeli ile eğitime devam eden Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çocuk Senfoni Orkestrası’nda Orkestra şefinin görevleri ve yetkileri tanımlanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma doğrultusunda El Sistema Modeli ile yetişmiş orkestra şefleri ile yapılan görüşmeler neticesinde Orkestra Şefliği eğitiminin süreci ve ders içerikleri araştırılarak Konservatuvar sistemindeki Şeflik eğitimi ile olan benzerlikler ve farklılıklar anlatılmaya çalışılmıştır.

El Sistema Modelinin yayılmasında en büyük faktörlerden birinin Orkestra Şefliği olduğu ve Orkestra Şefinin hem müzikal donanımının hem de insan ilişkilerinin kuvvetli olması gerektiği kanısına varılmıştır. Bu doğrultuda ilerleyen dönemlerde Türkiye’de kurulacak El Sistema Orkestraları için gerekli olan Orkestra şeflerine bilgilendirme kaynağı olması amaçlandırılmıştır.

Yapılan kaynak taramalarında El Sistema Venezuela’da yapılan çalışmalar ile ilgili akademik çalışmaların az olduğu, bu kaynakların ilerleyen dönemlerde yapılması planlanan çalışmaların hazırlık aşamasında süreci uzatacağı kanısına varılmıştır. El Sistema Eğitim Modeli ve bu programda verilecek orkestra şefliğini konu edinen çalışmaların sayısının artırılması daha doğru ve kesin bilgiler sağlamanın yanında ileriki dönemlerde yapılacak araştırmaların planlanmasında ve hazırlık sürecinde katkıda bulunacaktır.

KAYNAKLAR

Jose Antonio Abreu Müziğin Dönüştürdüğü Çocuklar Üzerine TEDX Konuşması Erişim

Tarihi: 26-07-2019

<https://www.youtube.com/watch?v=Uintr2QX-TU>

Borzacchini Chefi (2011).Venezuela: The Miracle of Music, Fundacion Boncaribe, Caracas

El Sistema Resmi İnternet Sitesi, El Sistema Üye Sayısı Erişim tarihi:14/05/2019:

<http://fundamusical.org.ve/educacion/nucleos-y-modulos/>

Ergörün, Umutcan (2018). Beethoven op. 30, no.2: Tarihsel ve Teorik Zeminde Bir Performans Analiz Örneği Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Teorileri Anabilim Dalı

Fenercioğlu, Mina(2015). Müzikle Değişen Hayatlar: Bir Model Olarak El Sistema Ve Türkiye'ye Uygulanabilirliği, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Anabilimdalı

Los Angeles Times Gazetesi İnternet Haberi Erişim tarihi: 18/08/2019

<https://www.latimes.com/entertainment/arts/culture/la-et-cm-gustavo-dudamels-contract-with-la-phil-extended-3-years-20150326-story.html>

Munch, Charles (2008). Ben Bir Orkestra Şefiyim,(Ü.Birkan,Çev.) İstanbul

Özdemir, Ozan, (2019) 10. Hisarlı Ahmet Sempozyumu 'Çocukların Bireysel Ve Toplumsal Gelişiminde Eskişehir Tepebaşı Belediyesi İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası Örneği', Kütahya Erişim Tarihi:16.07.2019

<https://hisas.org.tr/wp-content/uploads/2019/04/PROGRAM-2019.pdf>

Say, Ahmet (2002). Müzik Tarihi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara

Say, Ahmet (2005). Müzik Ansiklopedisi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara,

Sosyal Bilgiler Kitabı 4. Sınıf, T.C. MEB Yayınları, 2017

Tepebaşı Belediyesi İlçe Meclisi Toplantı Karar Tutanağı, 2019 Eskişehir

Tunstall Tricia (2014) Değişen Yaşamlar (İ. Ulvi, Çev), Barış İçin Müzik Vakfı Yayınları, İstanbul, 2014

Türk Dil Kurumu “Orkestra” kelimesi tanımı Erişim Tarihi: 17.05.2019

<https://www.sozluk.gov.tr/>

Yöndem, Ömer, Orkestra ve Orkestra Şefliği'nin Tarihsel Gelişimi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Haziran 2006 Cilt 8 Sayı 1 145-151 Erişim Tarihi: 17.05.2019

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/321787>

EK-1: Jose Salazar Marin Görüşmesi

CONSENTIMIENTO

La realidad de los contenidos de las entrevistas realizadas para el estudio de tesis llamado DIRECTOR DE ORQUESTA EN EL MODELO EDUCATIVO DEL SISTEMA Y SU APLICABILIDAD EN TURQUÍA, le doy permiso a Señor Ramazan Albayrak a emplear en su estudio de tesis las partes necesarias de nuestras entrevistas.

Dear Ramazan.

I hope this answers help you with your research. Let me know if you need anything else.

Jose Ángel.

1-) Wich institution did you receive your conducting training from?

1-) Orkestra şefliği eğitimini nerede aldınız?

Program of Academic Education for Conductors and Teachers of El Sistema, in Caracas, Venezuela.

Venezuela Karakas'taki Orkestra şefi ve eğitmenliği akademik eğitim programında.

2-) When did you receive your conducting training?

2-) Şeflik Eğitimini ne zaman aldınız.

From April 2013 until December 2016.

Nisan 2013'ten Aralık 2016'ya kadar.

3-) How long did your orchestra conduction last?

3-) Orkestra Şefliği eğitiminiz ne kadar sürdü?

I conducted the Nueva Esparta Youth Symphony Orchestra (in my hometown) for four years, and had been taking conducting seminars since 2012.

Doğduğum yerdeki Nueva Esparta Gençlik Senfoni orkestrası'nı 4 yıl yönettim.2012'den beri şeflik seminerleri almaktayım

4-) What are the trainings you received during your orchestra conducting training?

4-) Orkestra şefliği eğitim sürecinde almış olduğunuz eğitimler nelerdir?

Score reading and analysis, harmony, counterpoint, composition, music theory, ear training, methodology of music research, music appreciation, orchestral and choir conducting, basic singing, and special workshops on: child development, strategic planning, literature applied to musical interpretation, cultural management, teamwork, leadership and self-esteem.

Nota okuma ve analiz, armoni, kontrpuan, bestecilik, müzik teorisi, kulak eğitimi, müzik araştırmaları metodolojisi, müzik değerlendirmesi, orkestra ve koro yönetimi, temel şarkıcılık, çocuk gelişimi, stratejik planlama, müzikal uygulamalara yönelik literatür, kültürel yönetim, ekip çalışması, liderlik ve özsaygı üzerine özel eğitimler aldım.

5-) What are your duties as conductor?

5-)Orkestra şefi olarak görevleriniz nelerdir?

I was a conductor of the Nueva Esparta Youth Symphony Orchestra (the regional orchestra of my hometown) since I was 14 years old until I was 18. My duties included but were not limited to:

- Concert programming.**
- Rehearsal planning.**
- Development of strategic relationships with public and private corporations.**

Now I work as Artistic Director, and my duties are (but not limited to):

- Concert planning and organization.**
- Repertoire research and creation.**
- Overview, monitor and educate the teachers.**
- Overview, monitor and report on the development of the different programs.**
- Designing and sustaining new Pedagogical structures depending on the needs observed.**
- Cultivating and developing international relationships that would benefit our organization.**

14 yaşından 18 yaşına kadar (doğduğum bölgenin bölgesel orkestrası olan) Nueva Esparta Gençlik Orkestrası'nda şeflik yaptım. Görevlerim kapsamlıydı.

- Konser programları
- Prova planlamaları
- Halk ve özel anonim şirketleri arasında stratejik ilişkilerin geliştirilmesi

Şimdi Genel Sanat Direktörü olarak çalışıyorum Şimdi ki görevlerim (bunlarla sınırlı olmamakla birlikte)

- Konser programları ve organizasyonu
- Repertuar araştırmaları ve düzenlemeler
- Öğretmenleri eğitimi, izlenmesi ve gözden geçirilmesi
- Değişik programların geliştirilmesinin izlenmesi, gözlenmesi ve raporlanması
- ihtiyaca göre yeni pedagojik yapılar tasarlamak ve sürdürmek
- Kendi organizasyonlarımıza fayda sağlayacak uluslararası ilişkiler oluşturmak ve geliştirmek.

6-) Explain the concept of conducting in El Sistema Model.

6-) El Sistema Modeli'nde Orkestra Şefliği kavramını açıklayınız.

Conducting in an El Sistema model is also very close to being a teacher. You need to keep in mind that the artistic results are always in synchrony with the Pedagogical goals and technical skills of your ensemble. As a conductor, one needs to develop different skills to motivate the students, but also to educate them as musicians and to find ways, through the repertoire selection to improve their performance progressively.

El Sistema da orkestra şefliği eğitimi öğretmen olmak ile çok benzerdir. Sanatsal sonuçlarınızın pedagojik amaçlarla ve topluluğunuzun teknik becerileri ile her zaman senkronize olması gerektiğini unutmayın. Bir orkestra şefi olarak öğrencileri motive etmek için farklı beceriler geliştirmeniz aynı zamanda onların performanslarını geliştirecek repertuar seçimi ile onları birer müzisyen olarak yetiştirmek ve yol bulmalarını sağlayarak eğitmek gerekmektedir.

7-) According to you, what are the differences between conducting concepts in El Sistema Model and other orchestras.

7-) Sizce El Sistema Modeli'ndeki orkestra şefliği kavramı ile diğer orkestra şefliği kavramlarının arasında nasıl farklar vardır?

The main difference is that the conductor needs to be more of a music educator. The conductor needs to apply different conducting tools and rehearsing techniques in order to teach the repertoire to the students. In other orchestras conducting duties or responsibilities might not include this, so the work that has to be done is more directed to the performative aspect of the music.

Basically within El Sistema one as a conductor first teaches the students, and then you does the "proper" conducting job: balance, phrasing, tempos, colours, style, concept, etc. While in other models, it might not be needed to undertake the duty of teaching the students from the beginning, and the rehearsing process might go directly to the "musical" and not so pedagogical work.

En temel fark orkestra şefinin daha fazla müzik eğitmeni olması gerektiğidir. Orkestra şefi öğrencilerine repertuarı öğretmek için farklı şeflik tekniklerini ve prova tekniklerini uygulamalıdır. Diğer orkestralarda şeflik görevleri ya da sorumlulukları bunları içermeyebilir, bu nedenle yapılması gereken iş daha çok müziğin icrasına yöneliktir.

Temel olarak El Sistema da bir orkestra şefi öncelikli olarak öğrencilere öğretmenlik yapar sonrasında uygun şeflik işlerini yapar. Bunlar denge, tempolar, renkler, stil, konsept vb.

8-) What distinguishes the conductor from other instructors?

8-) Orkestra Şefini diğer eğitimcilerden ayıran özellikler nelerdir?

Within an El Sistema Program, for me the most important and only difference is that the conductor should take the responsibility of overview and make sure all teachers are addressing the goals and contents in a similar way. The conductor should design

carefully the path to follow and make sure the teachers or sectional leaders are giving the students the necessary tools and motivation in order to approach the repertoire at the orchestral rehearsals. A conductor within an El Sistema Program should also be a very good teacher, and understand and respect the Pedagogical value of the work and role they carry out.

El Sistema eğitim modeli'nde bana göre en önemli ve en farklı bölüm orkestra şefleri tüm öğretmenlerin eğitim hedeflerini ve içeriklerini aynı yönde göstermelerinden emin olmalı, bu konuda sorumluluk almalı ve gözlem yapmalıdır. Ayrıca öğrencilerin orkestra provalarındaki repertuarı yakalamaları için gerekli becerileri ve motivasyonu sağlayarak öğretmenleri ve bölüm liderlerini dikkatli bir şekilde şekillendirmelidir. El Sistema programındaki bir şef üstlendikleri rolün ve çalışmanın pedagojik değerini anlamalı ve saygı duymalıdır, aynı zamanda iyi bir eğitmen olmalıdır.

9-) How do you think an orchestra conductor should be?

9-) Sizde bir orkestra şefi nasıl olmalıdır?

I think a conductor should be someone with charisma, energetic, passionate, respectful and respected musician. An individual with an insatiable hunger for understanding music and music interpretation at its full artistic, aesthetic and social spectrum. A conductor should be also a clean and honest communicator, with leadership skills to convince but also to express their conception, justified always of course by verifiable sources, thorough investigation and profound knowledge of the music and impeccable good taste.

Bir Orkestra şefinin karizmatik, enerjik, tutkulu, saygılı ve saygın bir müzisyen olması gerektiğini düşünüyorum. Aynı zamanda sanatsal, estetik ve sosyal görüşüyle müziği ve müziğin yorumunu anlamak için doyumsuz bir açlığa sahip olmalıdır. Derinlemesine bir müzik bilgisiyle her zaman doğru ve doğrulanabilir kaynaklardan faydalanarak onların anlayışlarını ifade edecek, ikna için liderlik becerilerine sahip açık ve dürüst iletişimi olan bir şef olmalıdır.

10-) What challenges do you think the conducting profession has?

10-) Sizce orkestra şefliği mesleğinin ne gibi zorlukları vardır?

In my opinion, in present times music bussines is the main challenge. Marketing, image and music interpretations measured by amount of sales and views are killing what is for me the real and authentic process of music making. Fame and names are picked by market representatives over intellectualism and devotion. An old generation of well-educated conductors is dying, and we as young conductors should ask ourselves what is driving us and what pushes us towards this profession. If our goals and thinking have validity and are justified, we will be able to defend and make artistic decisions thinking only about the music and not about performative convenience.

Bana göre, günümüzde müzik camiasının ana sorunu satışlar ve görüntülemelerin miktarına bağlı olarak ölçülen pazarlama, sunma ve müzik yorumları gerçek müzik yapma sürecini yok ediyor. Şöhret ve isim yapma kaygısı piyasa temsilcileri tarafından entellektüalizm ve bağlılığın seçiliyor. Eski ve iyi yetişmiş şefler zamanla ölüyor, biz genç şefler olarak kendimize bizi neyin motive ettiğini ve bu mesleğe iten şeyin ne olduğunu sormalıyız. Eğer hedeflerimiz ve var olan düşüncelerimiz doğrulanabilirse performansla ilgili bir tavır değil sadece müzikle ilgili sanatsal kararlar verir ve savunur hale geliriz.